

Inhoudsopgave

Algemene inleiding	-	3
Uitleg bijlagen	-	5
Hoofdstuk 1, gewenst gedrag	-	6
Hoofdstuk 2, samenwerking	-	8
Hoofdstuk 3, ongewenst gedrag	-	9

Bijlagen:

Bijlage 1	-	Anti-pestprotocol
Bijlage 2	-	VKB-formulier
Bijlage 3	-	Individueel handelingsplan
Bijlage 4	-	Gedragprotocol in zorgniveaus
Bijlage 5	-	Gedragprotocol voor kinderen

Algemene inleiding

De Pius X in Bergschenhoek heeft een gedragsprotocol. Hierin staat omschreven wat onze visie is en welke afspraken wij op school hebben om een veilig en prettig leerklimaat op school te behouden. Tevens is in het gedragsprotocol te lezen welk gedrag wij van ouders en kinderen verwachten, wat ouders van ons mogen verwachten en wat wij preventief binnen de school doen zodat ieder kind zich op een veilige en prettige manier kan ontwikkelen.

Dit gedragsprotocol is ontwikkeld door de gedragsspecialist, anti-pestcoördinator en vertrouwenspersoon van de Pius X, in nauw overleg met MT en het team. Heeft u vragen of opmerkingen over het gedragsprotocol, dan kunt u contact opnemen met de directie van de Pius X.

Het streven naar een goed pedagogisch klimaat

Op de Pius X streven wij naar een goed pedagogisch klimaat waar gewenst gedrag gestimuleerd wordt. Een goed pedagogisch klimaat bereik je wanneer de gedragsregels en afspraken voor iedereen helder en duidelijk zijn, haalbaar zijn en een positieve uitkomst hebben.

Wij besteden op verschillende manieren aandacht aan dit gewenste gedrag. In de eerste weken van het schooljaar, de Gouden Weken, richten wij ons specifiek op de groepsvorming in de klassen. Door middel van verschillende activiteiten, SEL-lessen en groepsgesprekken wordt aandacht besteed aan de groepsdynamiek en een positieve sfeer in de groepen. Er worden gezamenlijk groepsregels geformuleerd waarbij de NAR-regels van de Pius X centraal staan. Deze NAR-regels, die staan voor Netjes, Aardig, Rustig, worden schoolbreed nageleefd en vormen een basis binnen de schoolcultuur van de Pius X.

Wekelijks worden er in alle groepen SEL-lessen gegeven uit onze methode Kwink. In de Kwink-lessen werkt de leerling aan de vijf gedragscompetenties: besef hebben van jezelf, besef hebben van de ander, keuzes kunnen maken, relaties kunnen hanteren en zelfmanagement. Het systematisch aanleren van deze gedragscompetenties draagt bij aan een veilige leer- en leefomgeving.

Op de Pius X zijn wij ons ervan bewust dat het leerkrachthandelen grote invloed heeft op de sfeer in een groep en het gedrag van de leerlingen. De leerkracht is zich ten alle tijden bewust van zijn voorbeeldrol. Gewenst gedrag wordt als verwachting uitgesproken en de leerkracht reflecteert op het positieve gedrag dat hij ziet bij zijn leerlingen. De leerkrachten zijn en worden regelmatig geschoold op het gebied van gedrag en pedagogisch handelen.

Om de sociale relaties in kaart te brengen, vullen alle leerlingen van groep 5 t/m 8 tweejaarlijks een sociogram in. Uit de resultaten van het sociogram kunnen bepaalde keuzes gemaakt worden op het gebied van samenwerken en samen spelen, zoals het aanpassen van de klassenindeling, het maken van samenwerkduo's en het vormen van speelgroepjes.

De groepsleerkracht vult tweejaarlijks de SCOL in; dit is ons leerlingvolgsysteem op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling van het individuele kind.

De school zorgt voor een goed pedagogisch klimaat waarin een goede sfeer heerst tussen leerling, ouder en schoolpersoneel¹. Van belang is ervan bewust te zijn dat een school een oefenplaats is waar kinderen leren, fouten maken, ontwikkelen en kansen krijgen.

¹ Omwille van de leesbaarheid is steeds 'hij' gebruikt in de tekst. Waar 'hij' staat kan uiteraard ook 'zij' worden gelezen. Ook gebruiken we het woord ouders, hier bedoelen we 'ouder(s)/verzorger(s)' mee.

Wij gaan binnen de school uit van een positieve benadering. Wij leggen de nadruk op het gewenste gedrag dat wij van onze leerlingen verwachten. Als een kind zich prettig en veilig voelt, komt hij tot ontwikkeling.

Toch beschrijft het protocol ook hoe wij omgaan met ongewenst gedrag. Ongewenst gedrag kan voorkomen in verschillende niveaus. Vaak kan ongewenst gedrag besproken worden waarna een kind zich herstelt en al snel weer mee kan doen in het schoolproces. Soms komt ongewenst gedrag vaker of in sterkere mate voor. In dit geval hanteren wij de stappen in dit protocol. Omgaan met continuerend ongewenst gedrag kan, afhankelijk van de ernst van de situatie, variëren van een verbale waarschuwing, het invullen van een formulier door de leerling om te reflecteren op zijn/haar gedrag, een gesprek met het kind/de ouders, een interventie vanuit onze gedragsspecialist tot het inschakelen van externe hulp en het toepassen van het schorsings- en verwijderingsbeleid.

Uitleg over bijlagen

Bijlage 1: Anti-pestprotocol

Het gedragsprotocol kent een aantal specifieke bijlagen, waaronder het anti-pestprotocol. Wij vinden het van groot belang dat alle leerlingen zich op onze school veilig en gerespecteerd voelen. Pesten wordt niet getolereerd op de Pius X. Het anti-pestprotocol beschrijft hoe wij werken aan het voorkomen van pesten en hoe wij omgaan met pestgedrag.

Elke groep start aan het begin van het schooljaar met de 'Gouden Weken', waarin we aandacht besteden aan de groepsvorming. We leren de kinderen de NAR-regels die schoolbreed door leerlingen, leerkrachten en ouders nageleefd worden. Indien het gedrag van een bepaalde groep als geheel extra aandacht vraagt, dan wordt er een interventie gepleegd met hulp van de gedragsspecialist, IB'er en desgewenst een externe deskundige.

Wanneer er pestgedrag voorkomt in een groep, wordt gebruik gemaakt van de stappen uit het anti-pestprotocol.

Bijlage 2: VKB-formulier

Naast het anti-pestprotocol hoort ook het VKB-formulier als bijlage bij het gedragsprotocol. VKB staat voor: Volgende Keer Beter. Het VKB-formulier wordt ingevuld wanneer een kind regel overtredend gedrag heeft vertoond. Het kind leert hiermee te reflecteren op zijn gedrag en een mogelijk plan te maken voor een volgende keer. Meer informatie over het VKB-formulier is te lezen in de bijlage.

Bijlage 3: Individueel handelingsplan

Indien een leerling in zorgniveau 4 terecht komt, wordt er een individueel handelingsplan gemaakt voor deze leerling. In dit IHP noteert de leerkracht het te verwachten en gewenste gedrag van de leerling en maakt een plan op basis van dit doel.

Bijlage 4: Gedragsprotocol in zorgniveaus

Op de Pius X werken wij met zorgniveaus. Dit gebeurt per didactisch leergebied, maar ook het gedragsprotocol wordt in zorgniveaus verdeeld. In de bijlage zijn de zorgniveaus op het gebied van gedrag, met daarbij horende verplichte en mogelijke acties, te vinden.

Bijlage 4: Gedragsprotocol voor kinderen

Omdat het belangrijk is dat kinderen bewust zijn van hun gedrag en behoefte hebben aan voorspelbaarheid, is het gedragsprotocol ook in een kinderversie gemaakt. Indien nodig kan deze versie met een kind besproken worden.

Hoofdstuk 1

Gewenst gedrag

De sfeer in de school wordt voor een groot deel bepaald door de afspraken die je maakt over de manier waarop je met elkaar omgaat. In dit gedragsprotocol omschrijven we wat wij van elkaar verwachten wat betreft het gedrag op de Pius X. Ook beschrijven we welke acties wij ondernemen als regels niet worden nageleefd.

De nadruk ligt op het voorkomen van ongewenst gedrag en het stimuleren van gewenst gedrag. De school zorgt voor een goed pedagogisch klimaat waarin een goede sfeer heerst tussen leerling, ouder en schoolpersoneel.

In dit gedragsprotocol beschrijven wij de regels en maatregelen die gericht zijn op het stimuleren van positief gedrag. Dit betekent ook dat we als school verwachtingen hebben van het schoolpersoneel, ouders en leerlingen ten aanzien van het gedrag van elkaar. Het consequent toepassen van de schoolregels en de sancties staan in dit protocol beschreven.

1.1 Visie van de school

Ouders zijn de eerste verantwoordelijken voor de opvoeding van hun kind. Bij het kiezen voor de Pius X sluiten de ouders zich aan bij het geheel van afspraken van de Pius X. De kernwaarden van de school gaan onder andere over veiligheid, respect en authenticiteit. Een kind dat zich veilig en gerespecteerd voelt, ontwikkelt zelfvertrouwen en een goed gevoel van eigenwaarde. Wij willen samen met de kinderen werken aan een veilige en respectvolle omgeving.

Dit doen wij door gericht te onderwijzen en te ondersteunen bij het ontwikkelen van de sociale vaardigheden om zo gewenste gedragingen aan te leren. De Pius X werkt samen met de ouders om te komen tot positief gedrag van de leerling op school (en thuis).

Wij bieden passend onderwijs aan, aan kinderen die extra hulp, begeleiding of aandacht nodig hebben voor hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Na observaties, overleg en het opstellen en uitvoeren van een individueel handelingsplan, kan een kind met extra behoeften toch blijven groeien en ontwikkelen op de Pius X.

Met bovenstaande streven wij naar het realiseren van een goed opvoedkundig klimaat op onze school.

Wij streven naar een klimaat waarin:

- Leerlingen, ouders en schoolpersoneel respectvol met elkaar omgaan.
- Leerlingen, ouders en schoolpersoneel zich veilig en geaccepteerd voelen.
- Iedereen zichzelf mag en durft te zijn.
- We leerlingen een gevoel van warmte en veiligheid bieden.
- We oprechte aandacht hebben voor (problemen van) onze leerlingen.
- We werken met duidelijke regels en afspraken, normen en waarden.
- De consequenties van regel overtredend gedrag duidelijk zijn.
- We aandacht hebben voor de sociaal-emotionele ontwikkeling.

1.2 Preventie: Wat doen we om gewenst gedrag te bevorderen?

- De leerkracht creëert een veilig en prettig klassenklimaat.
- De leerkracht heeft aandacht voor ieder kind.

- De leerkracht is toegankelijk voor leerlingen en ouders.
- De leerkracht stimuleert samenspel en samenwerking.
- De leerkracht kent de (onderwijs)behoeften van zijn leerlingen.
- Conflicten worden serieus genomen en uitgepraat. Er is aandacht voor beide partijen.
- Sociaal gedrag wordt gestimuleerd, benoemd en verwacht.
- Wij benaderen elkaar vanuit een positieve benadering.
- Iedereen op de Pius X verdient en krijgt een tweede kans. De school is een leerplek waar fouten (ook in gedrag) gemaakt mogen worden.
- Er worden wekelijks lessen gegeven van de SEL-methode Kwink².
- Wij gebruiken Scol, ons leerlingvolgsysteem voor sociale ontwikkeling.
- Per groep wordt tweejaarlijks een sociogram ingevuld om inzicht te krijgen in sociale relaties.
- De NAR-regels³ worden schoolbreed nageleefd en consequent gehanteerd.
- Wij besteden veel aandacht aan de Gouden en Zilveren Weken waarin groepsvorming centraal staat en deze weken prioriteit heeft.
- Drie keer per jaar voeren wij kindgesprekken waarin de leerkracht met het kind spreekt over zijn welbevinden, schoolplezier en te behalen doelen.
- Bij de start van het schooljaar spreekt de leerkracht alle ouders van zijn leerlingen tijdens een ontwikkelgesprek, waarin de ouders vertellen over het karakter en de behoeften van hun kind.
- Er wordt op de Pius X gewerkt met het Breinhelden-programma, waarbij de kinderen hun executieve functies trainen door bewust bezig te zijn met hun Breinkrachten.
- De leerkracht is ten allen tijden een voorbeeld voor zijn leerlingen en is zich bewust van deze rol.

² SEL staat voor: Sociaal Emotioneel Leren

³ NAR staat voor: Netjes, Aardig, Rustig. De NAR-regels worden schoolbreed nageleefd en vormen de basis van onze schoolcultuur.

Hoofdstuk 2

Verwachtingen van de samenwerking

Wij verwachten dat ouders een positieve grondhouding hebben naar de school en haar medewerkers. Een probleem kan altijd ontstaan, maar we proberen dit in een zo vroeg mogelijk stadium op te lossen. Om het veiligheidsgevoel van kinderen, dat in onze kernwaarden is omschreven, te kunnen bieden hebben we de volgende verwachtingen naar elkaar toe:

Het gedrag van de leerkracht, ouders en het kind

Een medewerker van de Pius X:

- Houdt ouders op de hoogte van gedrag, welbevinden en leerresultaten van het kind.
- Geeft aan kinderen het goede voorbeeld door correct gedrag en spreekt kinderen aan op gedrag dat hierbuiten valt.
- Praat met respect over en met leerlingen, ouders en collega's.
- Staat open voor een gesprek met ouders. Hij zal de afspraken die voortvloeien uit gesprekken met ouders ook noteren in het leerlingvolgsysteem van de school. Zo zijn alle betrokken personeelsleden van de Pius X op de hoogte van deze afspraken.
- Is ervoor verantwoordelijk gewenst gedrag met stagiaires, die aan hun groep verbonden zijn, te bespreken.

Een ouder van de Pius X:

- Staat achter de gedragsregels van de school en houdt zich hier binnen de school aan om zo ook een goed voorbeeld naar de kinderen toe te zijn.
- Praat met respect met en over de medewerkers van de school.
- Wanneer dit respect niet wordt ervaren, probeert hij dit uit te praten met de betreffende medewerker.
- Praat met respect met en over andere ouders en kinderen.
- Respecteert het privéleven van de medewerker en spreekt deze binnen werktijd aan. Voor een gewenst gesprek over de ontwikkeling van het kind wordt vooraf een afspraak gemaakt.
- Richt zich zoveel mogelijk rechtstreeks en respectvol tot de betreffende medewerker om zo zaken goed door te spreken. Op verzoek van de medewerker kan een lid van de schoolleiding bij een gesprek uitgenodigd worden.
- Is open naar leerkrachten toe. Dat wil zeggen dat hij de leerkracht op de hoogte stelt van belangrijke zaken rondom het kind.

Een leerling van de Pius X:

- Houdt zich aan de NAR-regels en overige afspraken in zijn klas en de school.
- Praat met respect met en over leerlingen, (hulp)ouders en leerkrachten.
- Denkt mee over aanvullende regels die voor de specifieke groep gelden.
- Is samen met groepsgenoten en de leerkracht verantwoordelijk voor een fijne, veilige en respectvolle sfeer in de klas, waarin ieder kind zichzelf kan en durft te zijn en wordt geaccepteerd.
- Accepteert het gezag van iedere leerkracht, ander schoolpersoneel en hulpouders.
- Probeert onderlinge problemen zelf op te lossen, indien nodig ondersteund door een leerkracht of hulpouder.

Hoofdstuk 3

Ongewenst gedrag

Ongewenst gedrag kan in zwaarte zeer variëren. Het is daarom verdeeld in zes categorieën. Bij iedere categorie behoren specifieke verplichte acties en mogelijke acties.

Een kind kan door zijn gedragingen terecht komen in categorie 1, 2 of 3. Een kind kan terechtkomen in categorie 4, 5 en 6 als de acties uit categorie 1, 2 of 3 geen effect hebben.

Belangrijk: de leerkracht blijft altijd in contact met de leerling en er blijft altijd wederzijds respect. Gewenst gedrag wordt als verwachting uitgesproken. De leerkracht en leerling weten dat er vergissingen mogen worden gemaakt, deze zijn er om weer goed te maken. De school is een leerplek waar fouten gemaakt worden. De leerkracht toont de verwachting dat het kind gedragsverbetering kan laten zien. De leerkracht is zich ervan bewust dat een kind dat ongewenst gedrag vertoont, achterliggende behoeften heeft. Door observaties en door in gesprek te gaan wordt bepaald of er aan deze behoeften kan worden voldaan.

Zorgniveau 1- Gewenst gedrag
Acceptabel gedrag volgens de NAR-regels van de Pius X.
<u>Verplichte acties:</u> • Gewenst gedrag wordt benoemd, gestimuleerd en verwacht. • De focus ligt op het vormen en behouden van een sociaal veilige groep. • Er worden wekelijks lessen gegeven van de SEL-methode Kwink⁴. • Elke leerkracht gebruikt Scol, ons leerlingvolgsysteem voor sociale ontwikkeling. • Per groep wordt tweejaarlijks een sociogram ingevuld om inzicht te krijgen in sociale relaties. • De NAR-regels⁵ worden schoolbreed nageleefd en consequent gehanteerd. • Elke leerkracht besteedt aandacht aan de Gouden en Zilveren Weken waarin groepsvorming centraal staat en deze weken prioriteit heeft. • Drie keer per jaar voert de leerkracht kindgesprekken waarin de leerkracht met het kind spreekt over zijn welbevinden, schoolplezier en te behalen doelen. • Bij de start van het schooljaar spreekt de leerkracht alle ouders van zijn leerlingen tijdens een ontwikkelgesprek, waarin de ouders vertellen over het karakter en de behoeften van hun kind. • Er wordt op de Pius X gewerkt met het Breinhelden-programma, waarbij de kinderen hun executieve functies trainen door bewust bezig te zijn met hun Breinkrachten. • De leerkracht is ten allen tijden een voorbeeld voor zijn leerlingen en is zich bewust van deze rol. • De leerkracht spreekt verwachtingen van gedrag uit. • De leerkracht creëert een veilige groepssfeer. • De leerkracht start en eindigt de dag op een positieve manier.

⁴ SEL staat voor: Sociaal Emotioneel Leren

⁵ NAR staat voor: Netjes, Aardig, Rustig. De NAR-regels worden schoolbreed nageleefd en vormen de basis van onze schoolcultuur.

Mogelijke acties:

- De leerkracht kan kiezen voor het gebruiken van een beloningssysteem.

Zorgniveau 2- Incidentele overtredingen, binnen onze kaders van acceptabel gedrag dat binnen de klas kan worden aangepakt.

Incidenteel les verstorend gedrag, herhaaldelijk maar niet (doel)bewust les verstorend gedrag, ongehoorzaamheid en/of slecht luisteren, onbeleefdheid tegen over leerkracht of andere volwassenen, onzorgvuldig omgaan met materiaal, schelden of vloeken (in opwelling/vanuit emotie; binnen proporties), fysiek geweld binnen proporties tegen over andere kinderen (een klap, een schop of iets dergelijks tijdens een ruzie), stiekem gedrag. De groepsleerkracht neemt pedagogische maatregelen om het gedrag van de leerling zodanig te corrigeren dat, binnen afzienbare tijd, het ongewenste gedrag afneemt dan wel verdwijnt.

Verplichte acties:

Zie zorgniveau 1, aanvullende acties:

- De leerkracht blijft altijd in contact met de leerling. De leerkracht gaat in gesprek met de leerling en bespreekt welk gedrag er wél verwacht wordt.
- De leerkracht is zich bewust van mogelijke oorzaken van het gedrag en handelt hier adequaat naar.

Mogelijke acties:

- Deze worden door de leerkracht zelf bepaald.
- Eventuele sanctie wordt altijd mede bepaald door de leeftijd van het kind en de aard van de overtreding.
- De leerkracht bespreekt het ongewenste gedrag met het desbetreffende kind en maakt samen met het kind een afspraak over welk gedrag hij dan wel wil zien.

Zorgniveau 3 – Aaneenschakeling van incidentele overtredingen of ernstiger misdragingen.

Herhaaldelijk overtredingen als onder zorgniveau 2, of moedwillig schade toebrengen aan materiaal, incidenteel pest-/treitergedrag (zie anti-pestprotocol), brutaliteit tegenover leerkracht of andere volwassenen (verbaal en/of non-verbaal), schelden of vloeken (ofwel met regelmaat, ofwel in ernstige mate), liegen, oneerlijk zijn.

Verplichte acties:

Zie zorgniveau 1, aanvullende acties:

- De leerling vult een VKB-formulier (Volgende Keer Beter) in, in een nagesprek bespreekt de leerkracht het voorval samen met de leerling. Na afloop van dit gesprek neemt de leerkracht contact op met de ouder(s) en brengt hen op de hoogte van het ongewenste gedrag (telefonisch of via Social Schools) en vraagt hen het formulier te tekenen. Het VKB-formulier bewaart de leerkracht in zijn klassenmap en het ondertekende formulier wordt gescand en in het leerlingvolgsysteem bewaard. Het VKB-formulier is een middel om de leerling te leren reflecteren op zijn gedrag en nieuwe kansen te bieden. Het is geen middel om straf te geven.

• In geval van pestgedrag volgen we het anti-pestprotocol. • De leerkracht maakt een aantekening in het leerlingvolgsysteem. • Uitzondering: In de kleutergroepen en het eerste half jaar in de groepen 3 is het leeftijdsadequaat dat kleuters impulsief ongewenst gedrag vertonen. Als een kleuter meerdere keren gedrag vertoont uit zorgniveau 3, worden ouders uitgenodigd voor een gesprek met de leerkracht. Indien er twee gesprekken nodig zijn geweest omtrent het gedrag van de betreffende leerling en het gedrag continueert, dan wordt er een VKB-formulier ingevuld.
<u>Mogelijke acties:</u> • Overleg met IB en/of gedragsspecialist over mogelijk plan van aanpak in de klas. • Sanctie van leerkracht (zie zorgniveau 2). • De leerling wordt besproken in het cluster.

Zorgniveau 4 – Voortdurende van overtredingen als onder 2 en 3 of ernstiger misdragingen.
Voortdurende van overtredingen als onder 2 en 3 of stelen, discriminatie, fysiek geweld ten opzichte van leerkracht of andere volwassene, buitenproportioneel fysiek en/of verbaal geweld ten opzichte van andere kinderen, intimidatie of bedreiging naar andere kinderen.
<u>Verplichte acties:</u> Zie zorgniveau 1, aanvullende acties: • De leerkracht maakt een aantekening in het leerlingvolgsysteem. • De leerling vult een VKB-formulier in, daarna heeft de leerling een nagesprek met de leerkracht. Na afloop van dit gesprek neemt de leerkracht contact op met de ouders. Wanneer er binnen een half schooljaar drie keer sprake is van een soortgelijk voorval en drie keer een VKB-formulier is ingevuld rondom ongeveer dezelfde overtredingen, worden de ouders op school uitgenodigd voor een gesprek met leerkracht en eventueel IB'er of directie. Van dit gesprek zal de school een verslag maken, ouders dienen dit te ondertekenen. • De leerkracht gaat in overleg met de IB'er en/of gedragsspecialist over de aanpak in de klas. Er wordt een individueel handelingsplan (IHP) gemaakt. Het IHP dient te worden ondertekend door ouders. • De leerkracht maakt een melding bij de directie.
<u>Mogelijke acties:</u> • Interne schorsing: uit de klas verwijderen voor bepaalde tijd (dagdeel, dag), de leerling volgt onderwijs op de andere locatie. • Gesprek met ouders over het op één lijn brengen van de benadering van het probleem door school en thuis. • Gesprek met ouders over mogelijke hulpverlening, bijv. schoolmaatschappelijk werk. • Overleg met IB'er over mogelijke aanmelding voor een breed overleg of bij de zorgcommissie.

Zorgniveau 5 - Structureel onaangepast gedrag.

Herhaling/voortdurend gedrag uit zorgniveau 4.

Verplichte acties:

Zie zorgniveau 1, aanvullende acties:

- De leerkracht maakt een aantekening in het leerlingvolgsysteem.
- De leerkracht gaat in overleg met IB'er, gedragsspecialist en directie.
- De leerkracht gaat in gesprek met de ouders en IB'er of directie, waarin ouders verplicht worden actie te ondernemen (bijvoorbeeld hulp zoeken, contactschrift bijhouden, onderzoek zorgcommissie) om aan gedragsverandering mee te werken en waarin duidelijk wordt verteld dat de grenzen van de school in zicht komen. De grenzen van onze zorg staan beschreven in ons Schoolondersteuningsprofiel (SOP).

Mogelijke acties:

- Sancties (in overleg met directie) als uit de klas plaatsen, uitsluiting van bepaalde activiteiten, (interne) schorsing (zie procedure Laurentiusstichting in schoolgids Pius X).
- Overleg met de IB'er over mogelijke aanmelding bij zorgcommissie voor ambulante begeleiding, aanmelding voor time-out projecten.

Categorie 6 – Structureel onaangepast gedrag waar door de school geen of onvoldoende invloed (meer) op uitgeoefend kan worden om gedragsverandering te bewerkstelligen.

De grens van de school is bereikt. Volgens de richtlijnen van de Laurentiusstichting wordt een verwijderingsprocedure⁶ gestart. Een gesprek met ouders vindt altijd plaats onder leiding van een directielid.

Er wordt mogelijk overleg gepleegd over overbruggingsmaatregelen als uit de klas verwijderen, overplaatsen naar andere klas, leerplicht inschakelen, enz.

Indien ouders of andere bezoekers zich schuldig maken aan agressief gedrag (verbaal en/of fysiek), geweld, vandalisme, diefstal, discriminatie en intimidatie zal hen door de directie de toegang tot de school onttrokken worden. Hetgeen kan leiden tot verwijdering van de leerling. Er zal volgens de richtlijnen van de Laurentius Stichting gehandeld worden.

⁶ De verwijderings- en schorsingsprocedure wordt beschreven in de schoolgids van de Pius X en in de notitie 'Toelating, schorsing en verwijdering' van de Laurentius Stichting op de website van de Laurentius Stichting

Bijlage 1

Anti-pestprotocol

Versie: november 2022

INHOUD

1. Waarom een anti-pestprotocol?
2. Achtergrondinformatie
 - 2.1 Wat verstaan wij onder pesten?
 - 2.2 Kenmerken van de pester
 - 2.3 Kenmerken van de gepeste
 - 2.4 Signalen, die wijzen op pestgedrag
3. Op welke wijze wordt op de Pius X gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?
4. Hoe wordt er gehandeld in situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd?

Hoofdstuk 1

Waarom een anti-pestprotocol?

Visie Pius X

Op basisschool Pius X is het onderwijsaanbod zo breed, dat alle kinderen op basis van hun capaciteiten, ontwikkeling en interesses maximale kansen krijgen om zich te ontwikkelen. In een veilige omgeving, waar iedereen zich thuis voelt, krijgen kinderen de gelegenheid om doelmatig, actief en zelfstandig te leren. Het onderwijs doet recht aan de verschillen tussen leerlingen.

Het is van groot belang dat de kinderen zich in onze school veilig voelen. Wij streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen en ervaren dat er voor iedereen, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, de nodige belangstelling en aandacht is. Een dergelijke werksfeer, ook wel pedagogisch klimaat genoemd, vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van goede onderwijsleerresultaten en een positieve (sociaal-emotionele) ontwikkeling van de kinderen. Belangrijk kenmerk binnen dit pedagogisch klimaat is dus een kindvriendelijke onderwijsleeromgeving, waarbij een gevoel van veiligheid en geborgenheid bij de kinderen de grondslag vormt.

Pestgedrag

Pesten is een vorm van agressie waarbij geprobeerd wordt om iemand steeds (fysiek of mentaal) pijn te doen. Dat kan zowel offline als online. Bij pesten zijn verschillende mensen betrokken: de pester, de gepeste en de omstanders. De pester heeft vaak een sterkere sociale positie dan degene die gepest wordt. Pesten veroorzaakt stress, angst, eenzaamheid en gebrek aan zelfvertrouwen.

Pestgedrag in en rondom de school belemmert niet alleen de voortgang van het onderwijsleerproces, doordat veel tijd aan de oplossing van dergelijk gedrag moet worden besteed, maar doet ook absoluut inbreuk op onze visie, waarin wij als school een veilige en kindvriendelijke onderwijsleeromgeving willen nastreven.

Met behulp van dit anti-pestprotocol willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een pestsituatie is gesignaleerd, maar ook pestgedrag voorkomen, door dit gedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de erbij horende rollen van pester, meeloper en gepeste zichtbaar, herkenbaar en bespreekbaar te maken. Naast de nodige basisinformatie voor de leerkrachten is ook een duidelijk plan van aanpak beschreven voor situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd, en zijn overzichten van regels en afspraken ten aanzien van de omgang met elkaar opgenomen. Bij de aanpak van gesignaleerd pestgedrag worden ook de ouders intensief betrokken, omdat pestgedrag zich niet alleen beperkt tot de school en omdat oorzaken van pestgedrag zeker niet alleen binnen de school, maar vaak ook buiten de school liggen.

Doel anti-pestprotocol

Dit anti-pestprotocol is een middel om de volgende doelstellingen te bereiken:

- De leerkrachten kunnen het pestgedrag signaleren en onderkennen.
- Het anti-pestprotocol vormt een plan van aanpak ten aanzien van:
 - het voorkomen van pestgedrag
 - het tijdig signaleren van pestgedrag
 - het remediëren van pestgedrag
 - de samenwerking tussen ouders en school om pestgedrag te voorkomen en te remediëren

Met dit anti-pestprotocol hopen wij als leerkrachten van onze school, samen met de leerlingen en ouders een positieve en effectieve bijdrage te kunnen leveren aan het voorkomen en bestrijden van pestgedrag.

Hoofdstuk 2

Achtergrondinformatie

2.1 Wat verstaan wij onder pesten?

Bij pesten wordt een lid van een groep misplaatst behandeld. Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan echter heel gemakkelijk een pestsituatie voortvloeien.

Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN, en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag:

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

PLAGEN	PESTEN
Is onschuldig, gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaaf soms gepaard met humor. Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk. Speelt zich af tussen 'gelijken'. Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn. Meestal één tegen één. Wie wie plaagt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.	Gebeurt berekend (men weet meestal vooraf goed, wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren. Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd). Ongelijke strijd. De onmachtsgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pestkop. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Meestal een groep (pestkop en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer. Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pestkoppen zijn meestal dezelfde personen, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).
GEVOLGEN	GEVOLGEN
De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd. Men blijft opgenomen in de groep. De groep lijdt er niet echt onder.	Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) pijnlijk zijn en ook lang naslepen. Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam. Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om "bij de groep te horen" wordt niet voldaan.

	De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat.
--	--

2.2 Kenmerken van de pester

Alhoewel er niet zomaar een etiket van 'pester' kan worden opgeplakt op basis van één of meer van de volgende kenmerken en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is in de praktijk gebleken, dat bij kinderen die pesten, vaak één of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie, en het gebruik van stoere taal,
- Imiteert graag agressief gedrag,
- Is vlugger agressief, gebruikt meer geweld,
- Lijkt assertief,
- Is vrij impulsief,
- Heeft de neiging anderen te overroepen of te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt,
- Wil het middelpunt zijn en is snel jaloers,
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren,
- Heeft moeite met regels, grenzen, en eigen of door anderen opgelegde regels,
- Schat situaties verkeerd in,
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in,
- Heeft het moeilijk met stress of spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (proefwerken, agressie van ouders, etc.),
- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst,
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok,
- Is niet noodzakelijk minder of meer intelligent dan de ander(en),
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering,
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.

2.3 Kenmerken van de gepeste

Alhoewel er niet zomaar een etiket van 'pester' kan worden opgeplakt op basis van één of meer van de volgende kenmerken en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is in de praktijk gebleken, dat bij kinderen die gepest worden, vaak één of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik,
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan,
- Is meestal fysiek zwakker,
- Is eerder in zichzelf gekeerd,
- Is geneigd zich onderdanig of gedienschtig te gedragen,
- Is onzeker in zijn sociale contacten,
- Durft niet op te komen voor zichzelf,
- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk, dat hij het verdient om gepest te worden,
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere kinderen,
- Reageert niet op de gepaste manier op druk.

2.4 Signalen, die wijzen op pestgedrag

Vaak kunnen, door middel van een goede observatie, al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen pestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Signalen bij de pester:

- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn,
- Zijn vriendjes zijn volgzame meelopers, die wachten op instructies van de pestkop,
- Het verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval, of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen,
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje,
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film,
- De pester is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid,
- De pester kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens ,
- De pester kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek,

Signalen bij de gepeste:

- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Het is verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien,
- In sommige gevallen is het onhandelbaar, agressief en overspannen,
- Het staat dikwijls alleen op de speelplaats; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of te komen op feestjes en logeerpartijen,
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht,
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over,
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter,
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt, en is meteen na de bel weer weg. Op zondagavond is het gespannen, zoekt redenen om niet naar school te moeten.

Hoofdstuk 3

Op welke wijze wordt op de Pius X gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?

- De leerkracht is ten allen tijden een voorbeeld voor zijn leerlingen en is zich bewust van deze rol.
- De leerkracht spreekt verwachtingen van gedrag uit.
- De leerkracht creëert een veilige groeps sfeer.
- De leerkracht start en eindigt de dag op een positieve manier.
- Gewenst gedrag wordt benoemd, gestimuleerd en verwacht.
- Er worden wekelijks lessen gegeven van de SEL-methode Kwink¹. In de Kwinklessen wordt aandacht besteed aan sociale relaties, omgaan met elkaar en pesten.
- Elke leerkracht gebruikt Scol, ons leerlingvolgsysteem voor sociale ontwikkeling.
- Per groep wordt tweejaarlijks een sociogram ingevuld om inzicht te krijgen in sociale relaties.
- De NAR-regels² worden schoolbreed nageleefd en consequent gehanteerd.
- Elke leerkracht besteedt aandacht aan de Gouden en Zilveren Weken waarin groepsvorming centraal staat en deze weken prioriteit heeft.
- Drie keer per jaar voert de leerkracht kindgesprekken waarin de leerkracht met het kind spreekt over zijn welbevinden, schoolplezier en te behalen doelen.
- Bij de start van het schooljaar spreekt de leerkracht alle ouders van zijn leerlingen tijdens een ontwikkelgesprek, waarin de ouders vertellen over het karakter en de behoeften van hun kind.
- Er wordt op de Pius X gewerkt met het Breinhelden-programma, waarbij de kinderen hun executieve functies trainen door bewust bezig te zijn met hun Breinkrachten.
- Het bevorderen van wederzijds respect en waardering van de leerlingen onderling, met als uitgangspunt dat alle mensen onderling verschillen, qua uiterlijk, qua persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten. Ieder mens heeft het recht om, ongeacht zijn uiterlijk, persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten, 'zichzelf' te kunnen zijn, en als zodanig te worden gerespecteerd door zijn medemensen.
- De leerkrachten hebben kennis en inzicht m.b.t. alle aspecten van pestgedrag, en zijn vaardig in het signaleren en remediëren van pestgedrag. Alle leerkrachten zijn in het bezit van een pestprotocol en handelen conform de hierin genoemde afspraken en stappen (zie de groepsmappen in alle groepen).
- In alle groepen worden de schoolregels (NAR) besproken en duidelijke groepsregels gehanteerd, die met de leerlingen worden besproken.
- Er is gedurende de pauzes toezicht op het schoolplein, waarbij duidelijke gedragsregels en afspraken worden gehanteerd.
- De overblijfm edewerkers nemen twee keer per schooljaar deel aan informatiebijeenkomst "Overblijven op de Pius X", waarin de afspraken en de werkwijze van het overblijven staat beschreven. Deze afspraken worden jaarlijks actueel gehouden door de overblijfcoördinator, samen met de directie en gedragsspecialist.

Hoofdstuk 4

Hoe wordt er gehandeld in situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd?

In situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd, wordt het volgende stappenplan gehanteerd:

Waarschuwingfase

De betreffende leerling (pester) wordt gewaarschuwd en bespreekt samen met de leerkracht de gesignaleerde peestsituatie. De leerkracht stelt de ouders achteraf op de hoogte van het gesprek. Als we signalen krijgen dat de peestsituatie zich voortzet, dan gaan we over naar de handelingsfase.

Handelingsfase

1.

De peestsituatie wordt

- In kringgesprekken binnen de betreffende groep(en) besproken, of
- Met de leerkracht en de betrokken leerlingen besproken.

De keuze wordt van geval tot geval bepaald door de leerkracht afhankelijk van de omstandigheden. De ouders (van de pester en de gepeste) worden hiervan op de hoogte gebracht.

2.

De leerkracht vult, samen met de pester, een VKB-formulier in. De pester zit op dit moment in zorgniveau 3 van het gedragsprotocol.

Indien de leerkracht door bepaalde factoren of omstandigheden niet een duidelijke analyse van de peestsituatie kan maken en er geen duidelijkheid ontstaat over de rollen van de betrokkenen (pester, gepeste, volgelingen) wordt de gedragspecialist of JOS'er ingeschakeld om toch tot een duidelijke analyse te komen.

3.

De leerkracht zorgt voor regelmatige terugkoppeling naar de ouders van de gepeste en die van de pester. Er volgt, indien nodig, een gesprek met de gepeste, de pester en de volgelingen, buiten de groep.

4.

De gepeste en/of de pester krijgen ondersteuning. Dit kan op verschillende manieren:

- De leerkracht biedt veiligheid
- De leerkracht biedt de leerling handvatten om met de situatie om te gaan en deze te kunnen veranderen.
- De leerkracht geeft binnen de school een vertrouwenspersoon aan waar de leerling terecht kan met zijn/haar verhaal.
- De leerkracht biedt begeleiding bij groepssamenstellingen, speelsituaties, vrije momenten e.d.
- De leerkracht biedt begeleiding in het aanpakken van nieuwe kansen.

5.

Indien er weer pestgedrag bij dezelfde leerling(en) wordt geconstateerd, worden de genoemde stappen weer doorlopen. De pester gaat naar zorgniveau 4, wat inhoudt dat er een individueel handelingsplan gemaakt wordt waarin zijn gedrag centraal staat.

6.

In de situaties, waarin de remediëring van het pestgedrag problemen geeft, wordt de assistentie van een of meer hulpverlenende instanties (te bepalen in overleg met de ouders en gerelateerd aan de aspecten van het pestgedrag) ingeschakeld. De pester gaat naar zorgniveau 5.

7.

Mochten alle inspanningen van een ieder niet de gewenste effecten opleveren en dus het pestgedrag aanhouden dan kan de directie van de school gaan handelen volgens het “Schorsings- en verwijderingsbeleid” welke is vastgesteld binnen de Laurentius Stichting.

Bijlage 2

Handleiding VKB-formulieren

Bijlage 2

Handleiding VKB-formulieren

Deze handleiding bevat informatie over het VKB-formulier, het inzetten en beschrijven van het formulier en een korte toelichting op regel overtredend gedrag.

- **Het VKB-formulier**

VKB staat voor: Volgende Keer Beter. Het VKB-formulier wordt ingevuld wanneer een kind regel overtredend gedrag heeft vertoond. Het kind leert hiermee te reflecteren op zijn gedrag en een mogelijk plan te maken voor een volgende keer.

- **Het doel van het VKB-formulier**

Het VKB-formulier is een hulpmiddel voor leerkrachten om kinderen met regel overtredend gedrag na te laten denken over en te reflecteren op hun eigen gedrag. Het formulier, ter grootte van een A4-formaat, wordt aan de hand van de vermelde vragen door de leerling ingevuld. Het VKB-formulier biedt leerlingen de gelegenheid constructief met probleemsituaties om te gaan. In veel situaties handelt de leerling uit onvermogen om een voorval op de juiste sociale manier op te lossen. Het doel van het formulier is het sociaal emotionele bewustwordingsproces van de leerling te bevorderen. Het VKB-formulier kan tevens als extra pressie- of bewijsmiddel dienen voor de leerling om zijn of haar gedrag te verbeteren. Hiervoor is het nodig dat de school de ouders op de hoogte stelt van het bestaan en de inzet van het formulier door de school.

Het VKB-formulier is geen middel om een kind te straffen. Dit wordt ook duidelijk met de leerling gecommuniceerd: het invullen van een VKB-formulier dient ter reflectie, ter verbetering en ter voorkoming van herhaling.

- **Om welk regel overtredend gedrag van de leerlingen gaat het?**

Het bepalen van het regel overtredend gedrag van de leerling is afhankelijk van de beoordeling van de leerkracht, de frequentie en het soort gedrag. In hoofdstuk 3 van ons gedragsprotocol staan de verschillende vormen van ongewenst gedrag van leerlingen die de school heeft vastgesteld, beschreven. Ook zijn deze te vinden in het 'gedragsprotocol in zorgniveaus'.

- **Het gebruik van het VKB-formulier**

We hebben op de Pius X twee verschillende VKB-formulieren:

- Onderbouw:

In de groepen 1 t/m 3 zal er na een incident een gesprek tussen de leerling en de leerkracht plaatsvinden. Tijdens dit gesprek zal de leerkracht een aantal vragen stellen, de leerkracht schrijft de antwoorden op het VKB-formulier (geschikt voor de onderbouw). Wanneer er behoefte aan is, kan de leerkracht ervoor kiezen om het kind een tekening te laten maken over het incident. Tekenen kan helpen om een kind te laten reguleren.

- Midden- en bovenbouw:

In de groepen 4 t/m 8 bestaat het formulier uit vragen waarop de kinderen antwoord moeten geven.

Alvorens het VKB-formulier door de leerling moet worden ingevuld, is het belangrijk dat deze op de hoogte is van het doel van het formulier. Dit betekent in de praktijk dat:

- De leerkracht het VKB-formulier aan de leerlingen uitlegt in de eerste weken van het schooljaar tijdens de Gouden Weken.
- De leerkracht, voordat de leerling het formulier in moet vullen, het stap voor stap met de leerling doorneemt.

N.B.: *Het VKB-formulier is geen middel om een kind te straffen.* Dit wordt ook duidelijk met de leerling gecommuniceerd: het invullen van een VKB-formulier dient ter reflectie, ter verbetering en ter voorkoming van herhaling.

Ingevulde VKB-formulieren worden door de leerkracht gescand, met ouders gedeeld en in het leerlingvolgsysteem bewaard. VKB-formulieren worden niet met andere partijen gedeeld.

• Het invullen

De probleemsituatie moet door de leerling aan de hand van de vragen op het formulier worden verteld (groep 1 t/m 3) aan de leerkracht, de leerkracht schrijft de antwoorden vervolgens op het formulier. Bij de groepen 4 t/m 8 vullen de leerlingen het formulier zelf in, mocht dit om wat voor reden niet lukken dan schrijft de leerkracht de antwoorden voor de leerling op. Het formulier moet duidelijk leesbaar worden ingevuld, omdat het in een later stadium eventueel met de ouders moet worden besproken.

Voor het invullen heeft de leerkracht de volgende keuzes:

- Het VKB-formulier wordt samen door de leerling en de leerkracht ingevuld.
- De leerling vult het formulier zelfstandig in. De andere betrokkenen kunnen eventueel worden benoemd. De betrokkenen kunnen in een later stadium aanwezig zijn voor het oplossen van het voorval.

De vragen op het VKB-formulier

Wanneer is het gebeurd?

Hier vult de leerling de datum en de tijd in.

Voorbeeld: *donderdag 17 april 2023 om 11.40 uur*

Waar is het gebeurd?

Hier vult de leerling de locatie en het moment in waar de probleemsituatie zich voordeed.

Voorbeeld: *In de kleedkamer na afloop van de gymles.*

Wat is er gebeurd?

Bij deze vraag probeert de leerling zo duidelijk mogelijk te beschrijven.

Voorbeeld: *Ik heb geschopt of ik was brutaal tegen de juf.*

Wat heb jij gedaan en/of gezegd?

Dus niet wat een ander heeft gedaan of heeft gezegd. Het doel van deze vraag is dat de leerling probeert zoveel mogelijk zijn eigen rol bij het voorval te beschrijven. De leerling beschrijft bij deze vraag tevens wat hij of zij heeft gezegd. Omdat de leerling zijn eigen aandeel beschrijft, komt de andere partij hier niet ter sprake. Het beschrijven van het eigen aandeel van de leerling dient als zelfreflectie. Door op zichzelf te reflecteren kan het bewustwordingsproces van de leerling op gang worden gebracht.

Voorbeeld: *Ik was het niet eens met een spelregel bij de tafeltennistafel. Ik werd toen boos op een klasgenoot en toen heb ik hem geschopt.*

Wat voelde je erbij? Wat dacht je hierbij? (alleen op het formulier van groep 4 t/m 8)

Het is voor de leerling belangrijk dat deze de gelegenheid krijgt zijn emoties tijdens het voorval te beschrijven. Dit is tevens een onderdeel van het bewustwordingsproces van de leerling. Het geeft ruimte om de opgetreden emoties bij het voorval te bespreken met de leerkracht.

Voorbeeld: *Omdat de spelregel nooit eerder is gebruikt voelde ik me benadeeld, daar werd ik verdrietig van. Ik werd daar zo verdrietig van dat ik daarna ook boos werd en ging schoppen.*

Heb je vaker dit probleem gehad?

Zo ja, hoe vaak? (alleen op het formulier van groep 4 t/m 8). De leerling beschrijft hier de frequentie en vergelijkbare voorvallen die door zijn of haar toedoen zijn voorgekomen.

Voorbeeld: *Voor de herfstvakantie werd ik ook een keer boos en ik heb toen iemand gestompt.*

Hoe had je het kunnen voorkomen?

De leerling probeert bij zichzelf na te gaan hoe hij of zij zich anders op had kunnen stellen waardoor de ontstane problemen wellicht voorkomen hadden kunnen worden.

Voorbeeld: *Toen ik zo boos werd had ik naar een leerkracht moeten gaan en het probleem uit moeten leggen. Misschien had die me kunnen helpen, dan had ik waarschijnlijk niet geschopt.*

- **De afkoelperiode**

Het kan voorkomen dat de betrokken partijen van de probleemsituatie tijd nodig hebben de emoties te laten bezinken. Wanneer dit nodig is voor een positieve oplossing van de problematiek, moet dit door beiden partijen worden gerespecteerd. Dit kan namelijk belangrijk zijn voor het verloop van het nagesprek. Tevens krijgen de betrokken partijen zo de gelegenheid na te denken over constructieve oplossingen van het voorval.

- **Het nagesprek**

Het VKB-formulier moet niet op zichzelf staan. Na het uitschrijven van de situatie op het formulier en een eventuele afkoelperiode, waarin de emoties kunnen bezinken, volgt er een nagesprek van de leerling met de leerkracht. Juist dit nagesprek zorgt voor het inzicht van de leerling in zijn eigen handelen en het aanleren van nieuwe sociale vaardigheden. Het is belangrijk voor de leerling dat de leerkracht de emoties van de leerling erkent. Hierdoor zal het nagesprek minder belast zijn met de weerstand van de leerling. Tijdens dit nagesprek krijgt de leerling feedback van de leerkracht. De leerling kan tevens besluiten zijn excuses aan de andere betrokkenen aan te bieden. Samen met de leerkracht wordt er afgesproken wanneer de leerling dit gaat doen en hoe de leerling dit gaat verwoorden. Wanneer excuses niet genoeg zijn, wordt er besproken wat de leerling nog meer moet doen om het probleem adequaat af te ronden. Hierbij valt te denken aan het vergoeden van eventuele schade die de leerling aangericht heeft.

- **Gesprek met de ouder(s)/verzorger(s).**

Wanneer een kind een VKB-blad heeft ingevuld worden de ouders hierover geïnformeerd via een telefonisch gesprek of een persoonlijk bericht op Social Schools. Het VKB-formulier wordt met ouders gedeeld, gescand en in het leerlingvolgsysteem opgeslagen. Het VKB-formulier wordt niet gedeeld met andere partijen buiten de school. Wanneer er binnen een half schooljaar drie keer sprake is van een soortgelijk voorval en drie keer een VKB-formulier is ingevuld rondom ongeveer dezelfde overtredingen, worden de ouders op school uitgenodigd voor een gesprek met leerkracht, IB-er of directie. De school zorgt dat er van dit gesprek een verslag met afspraken wordt gemaakt, wat wordt gedeeld met ouders. Het verslag wordt bewaard in de VKB-map bij de directie. Wanneer er sprake is van een ernstig vergrijp kan de school ervoor kiezen om stappen over te slaan, er volgt dan altijd een gesprek met de betreffende ouders.

Uitzondering: kleutergroepen en het eerste half jaar van groep 3

In de kleutergroepen en het eerste half jaar in de groepen 3 is het leeftijdsadequaat dat kleuters impulsief ongewenst gedrag vertonen. Als een kleuter meerdere keren gedrag vertoont uit zorgniveau 3, worden ouders uitgenodigd voor een gesprek met de leerkracht. Indien er twee gesprekken nodig zijn geweest omtrent het gedrag van de betreffende leerling en het gedrag continueert, dan wordt er een VKB-formulier ingevuld.

Volgende Keer Beter-formulier

groep 1 t/m 3

Datum:
Naam:
Groep:

Hoe voel je je?					
					

Wanneer is het gebeurd? (dag en tijd)
Waar is het gebeurd?
Wat is er gebeurd?
Wat heb jij gedaan of gezegd?
Hoe had je het kunnen voorkomen?
Opmerking van de leerkracht:

Handtekening leerling

Handtekening leerkracht

Handtekening ouder/verzorger

Waarvoor dient het VKB-formulier?

- **Het VKB-formulier**

VKB staat voor: Volgende Keer Beter. Het VKB-formulier wordt ingevuld wanneer een kind regel overtredend gedrag heeft vertoond. Het kind leert hiermee te reflecteren op zijn gedrag en een mogelijk plan te maken voor een volgende keer. Het formulier wordt opgeslagen in het leerlingvolgsysteem zodat bijgehouden kan worden welke acties er worden ondernomen om ongewenst gedrag tegen te gaan. Het wordt bewaard in het leerlingvolgsysteem van de Pius X, het wordt niet met andere partijen gedeeld.

- **Het doel van het VKB-formulier**

Het VKB-formulier is een hulpmiddel voor leerkrachten om kinderen met regel overtredend gedrag na te laten denken over en te reflecteren op hun eigen gedrag. Het VKB-formulier biedt leerlingen de gelegenheid constructief met probleemsituaties om te gaan. In veel situaties handelt de leerling uit onvermogen om een voorval op de juiste sociale manier op te lossen. Het doel van het formulier is het sociaal emotionele bewustwordingsproces van de leerling te bevorderen.

N.B.: *Het VKB-formulier is geen middel om een kind te straffen.* Dit wordt ook duidelijk met de leerling gecommuniceerd: het invullen van een VKB-formulier dient ter reflectie, ter verbetering en ter voorkoming van herhaling.

- **Om welk regel overtredend gedrag van de leerlingen gaat het?**

Het bepalen van het regel overtredende gedrag van de leerling is afhankelijk van de beoordeling van de leerkracht, de frequentie en het soort gedrag. In hoofdstuk 3 van ons gedragsprotocol staan de verschillende vormen van ongewenst gedrag van leerlingen die de school heeft vastgesteld, beschreven.

- **Gesprek met de ouder(s)/verzorger(s).**

Wanneer een kind een VKB-blad heeft ingevuld worden de ouders hierover geïnformeerd via een telefonisch gesprek of een persoonlijk bericht op Social Schools. Het ingevulde VKB-formulier wordt gescand en in het leerlingvolgsysteem opgeslagen. Wanneer er binnen een half schooljaar drie keer sprake is van een soortgelijk voorval en drie keer een VKB-formulier is ingevuld rondom ongeveer dezelfde overtredingen, worden de ouders op school uitgenodigd voor een gesprek met leerkracht, IB-er of directie. De school zorgt dat er van dit gesprek een verslag met afspraken wordt gemaakt, wat wordt gedeeld met ouders.

- **Uitzondering: kleutergroepen en het eerste half jaar van groep 3**

In de kleutergroepen en het eerste half jaar in de groepen 3 is het leeftijdsadequaat dat kleuters impulsief ongewenst gedrag vertonen. Als een kleuter meerdere keren gedrag vertoont uit zorgniveau 3, worden ouders uitgenodigd voor een gesprek met de leerkracht. Indien er twee gesprekken nodig zijn geweest omtrent het gedrag van de betreffende leerling en het gedrag continueert, dan wordt er een VKB-formulier ingevuld.

Volgende Keer Beter-formulier

groep 4 t/m 8

Datum:
Naam:
Groep:

Hoe voel je je?

Wanneer is het gebeurd? (dag en tijd)
Waar is het gebeurd?
Wat is er gebeurd?
Wat heb jij gedaan of gezegd?
Wat voelde je hierbij/ wat dacht je hierbij?
Hoe had je het kunnen voorkomen?
Heb je vaker zo'n probleem gehad? Zo ja, hoe vaak?
Opmerking van de leerkracht:

Handtekening leerling

Handtekening leerkracht

Handtekening ouder/verzorger

Waarvoor dient het VKB-formulier?

- **Het VKB-formulier**

VKB staat voor: Volgende Keer Beter. Het VKB-formulier wordt ingevuld wanneer een kind regel overtredend gedrag heeft vertoond. Het kind leert hiermee te reflecteren op zijn gedrag en een mogelijk plan te maken voor een volgende keer. Het formulier wordt opgeslagen in het leerlingvolgsysteem zodat bijgehouden kan worden welke acties er worden ondernomen om ongewenst gedrag tegen te gaan. Het wordt bewaard in het leerlingvolgsysteem van de Pius X, het wordt niet met andere partijen gedeeld.

- **Het doel van het VKB-formulier**

Het VKB-formulier is een hulpmiddel voor leerkrachten om kinderen met regel overtredend gedrag na te laten denken over en te reflecteren op hun eigen gedrag. Het VKB-formulier biedt leerlingen de gelegenheid constructief met probleemsituaties om te gaan. In veel situaties handelt de leerling uit onvermogen om een voorval op de juiste sociale manier op te lossen. Het doel van het formulier is het sociaal emotionele bewustwordingsproces van de leerling te bevorderen.

N.B.: *Het VKB-formulier is geen middel om een kind te straffen.* Dit wordt ook duidelijk met de leerling gecommuniceerd: het invullen van een VKB-formulier dient ter reflectie, ter verbetering en ter voorkoming van herhaling.

- **Om welk regel overtredend gedrag van de leerlingen gaat het?**

Het bepalen van het regel overtredende gedrag van de leerling is afhankelijk van de beoordeling van de leerkracht, de frequentie en het soort gedrag. In hoofdstuk 3 van ons gedragsprotocol staan de verschillende vormen van ongewenst gedrag van leerlingen die de school heeft vastgesteld, beschreven.

- **Gesprek met de ouder(s)/verzorger(s).**

Wanneer een kind een VKB-blad heeft ingevuld worden de ouders hierover geïnformeerd via een telefonisch gesprek of een persoonlijk bericht op Social Schools. Het ingevulde VKB-formulier wordt gescand en in het leerlingvolgsysteem opgeslagen. Wanneer er binnen een half schooljaar drie keer sprake is van een soortgelijk voorval en drie keer een VKB-formulier is ingevuld rondom ongeveer dezelfde overtredingen, worden de ouders op school uitgenodigd voor een gesprek met leerkracht, IB-er of directie. De school zorgt dat er van dit gesprek een verslag met afspraken wordt gemaakt, wat gedeeld wordt met ouders.

Bijlage 3

Individueel Handelingsplan (IHP)

Naam leerling:	
Geboortedatum:	
Groep:	
Leerkracht:	
Startdatum:	
Einddatum:	
<u>Situatie:</u> 1. Wat is de aanleiding voor het schrijven van het IHP? 2. Beschrijf de situatie en zorgen in concrete termen. 3. In welke situaties/wanneer doen de zorgen zich niet of in mindere mate voor?	
<u>Relevantie voorinformatie</u>	<i>Stimulerende factoren:</i> <i>Belemmerende factoren:</i>
<u>Voorgeschiedenis begeleidingsaanbod:</u> Wat heeft wel/niet gewerkt en waarom?	<i>Wel:</i> <i>Niet:</i>
Doel:	
Onderwijsbehoeften die betrekking hebben op het doel:	
Actieplan:	
Evaluatietijdstip:	
Evaluatiemiddel:	
Evaluatie:	
Vervolgacties:	

Datum:

Handtekening leerkracht:

Handtekening ouders:

Bijlage 4

Gedragprotocol in zorgniveaus

Gedrag in zorgniveaus Pius X (november 2022)

Zorgniveaus			
Zorgniveau 1:	Gedrag:	Verplichte acties:	Mogelijke acties:
Acceptabel gedrag volgens de NAR-regels van de school	Netjes, Aardig, Rustig	- Gewenst gedrag wordt benoemd, gestimuleerd en verwacht. - Er worden wekelijks lessen gegeven van de SEL-methode Kwink⁷. - Elke leerkracht gebruikt Scol, ons leerlingvolgsysteem voor sociale ontwikkeling. - Per groep wordt tweejaarlijks een sociogram ingevuld om inzicht te krijgen in sociale relaties. - De NAR-regels⁸ worden schoolbreed nageleefd en consequent gehanteerd. - Elke leerkracht besteedt aandacht aan de Gouden en Zilveren Weken waarin groepsvorming centraal staat en deze weken prioriteit heeft. - Drie keer per jaar voert de leerkracht kindgesprekken waarin de leerkracht met het kind spreekt over zijn welbevinden, schoolplezier en te behalen doelen. - Bij de start van het schooljaar spreekt de leerkracht alle ouders van zijn leerlingen tijdens een ontwikkelgesprek, waarin de ouders vertellen over het karakter en de behoeften van hun kind. - Er wordt op de Pius X gewerkt met het Breinhelden-programma, waarbij de kinderen hun executieve functies trainen door bewust bezig te zijn met hun Breinkrachten. - De leerkracht is ten allen tijden een voorbeeld voor zijn leerlingen en is zich bewust van deze rol. - De leerkracht spreekt verwachtingen van gedrag uit.	- De leerkracht kan kiezen voor een beloningssysteem.

⁷ SEL staat voor: Sociaal Emotioneel Leren

⁸ NAR staat voor: Netjes, Aardig, Rustig. De NAR-regels worden schoolbreed nageleefd en vormen de basis van onze schoolcultuur.

		- De leerkracht creëert een veilige groepssfeer. - De leerkracht start en eindigt de dag op een positieve manier.	
Zorgniveau 2	Gedrag:	Verplichte acties:	Mogelijke acties:
Incidentele overtredingen, binnen onze kaders van acceptabel gedrag dat binnen de klas kan worden aangepakt.	Incidenteel les verstorend gedrag, herhaaldelijk maar niet (doel)bewust les verstorend gedrag, ongehoorzaamheid en/of slecht luisteren, onbeleefdheid tegen over leerkracht of andere volwassenen, onzorgvuldig omgaan met materiaal, schelden of vloeken (in opwelling/vanuit emotie; binnen proporties), fysiek geweld binnen proporties tegen over andere kinderen (een klap, een schop of iets dergelijks tijdens een ruzie), stiekem gedrag. De groepsleerkracht neemt pedagogische maatregelen om het gedrag van de leerling zodanig te corrigeren dat de leerling, binnen afzienbare tijd het ongewenste gedrag afneemt dan wel verdwijnt.	Zie zorgniveau 1, aanvullende acties: - De leerkracht blijft altijd in contact met de leerling. De leerkracht gaat in gesprek met de leerling en bespreekt welk gedrag er wél verwacht wordt. - De leerkracht is zich bewust van mogelijke oorzaken van het gedrag en handelt hier adequaat naar.	- Deze worden door de leerkracht zelf bepaald. - Eventuele sanctie wordt altijd mede bepaald door de leeftijd van het kind en de aard van de overtreding. Het is in z'n algemeenheid aan te bevelen een sanctie zoveel mogelijk te laten samenhangen met de overtreding. - De leerkracht bespreekt het ongewenste gedrag met het desbetreffende kind en maakt samen met het kind een afspraak over welk gedrag hij dan wel wil zien. - Daarnaast kan de leerkracht kiezen voor sancties als: voor een beperkte periode (korter dan een dagdeel) naar een andere klas of nablijven (ouders worden altijd op de hoogte gesteld).
Zorgniveau 3	Gedrag:	Verplichte acties:	Mogelijke acties
Aaneenschakeling van incidentele overtredingen of ernstiger misdragingen.	Herhaaldelijk overtredingen als onder zorgniveau 2, of moedwillig schade toebrengen aan materiaal, incidenteel pest-/treitergedrag (zie pestprotocol), brutaliteit tegenover leerkracht of andere volwassenen (verbaal en/of non-verbaal), schelden of vloeken (ofwel met regelmaat, ofwel in ernstige mate), liegen, oneerlijk zijn.	Zie zorgniveau 1, aanvullende acties: - De leerling vult een VKB-formulier (Volgende Keer Beter) in, in een nagesprek bespreekt de leerkracht het voorval samen met de leerling. Na afloop van dit gesprek neemt de leerkracht contact op met de ouder(s) en brengt hen op de hoogte van het ongewenste gedrag (telefonisch of via Social Schools) en vraagt hen het formulier te tekenen. Het VKB-formulier bewaart de leerkracht in zijn klassenmap en het ondertekende formulier wordt gescand en in het leerlingvolgsysteem bewaard. - In geval van pestgedrag volgen we het anti-pestprotocol. - De leerkracht maakt een aantekening in het leerlingvolgsysteem.	- Overleg met IB en/of gedragsspecialist over mogelijk plan van aanpak in de klas. - Sanctie van leerkracht (zie zorgniveau 2).

Zorgniveau 4	Gedrag:	Verplichte acties:	Mogelijke acties
Voortdurende van overtredingen als onder 2 en 3 of ernstiger misdadingen.	Voortdurende van overtredingen als onder 2 en 3 of stelen, discriminatie, fysiek geweld ten opzichte van leerkracht of andere volwassene, buitenproportioneel fysiek geweld ten opzichte van andere kinderen, intimidatie of bedreiging naar andere kinderen.	Zie zorgniveau 1, aanvullende acties: - De leerkracht maakt een aantekening in het leerlingvolgsysteem. - De leerling vult een VKB-formulier in, daarna heeft de leerling een nagesprek met de leerkracht. Na afloop van dit gesprek neemt de leerkracht contact op met de ouders. Wanneer er binnen een half schooljaar drie keer sprake is van een soortgelijk voorval en drie keer een VKB-formulier is ingevuld rondom ongeveer dezelfde overtredingen, worden de ouders op school uitgenodigd voor een gesprek met leerkracht en eventueel de IB-er of directie. Van dit gesprek zal de school een verslag maken, wat gedeeld wordt met ouders. - De leerkracht gaat in overleg met de IB-er en/of gedragsspecialist over de aanpak in de klas. Er wordt een individueel handelingsplan gemaakt. Het IHP dient te worden ondertekend door ouders. - De leerkracht maakt een melding bij de directie.	- Interne schorsing: uit de klas verwijderen voor bepaalde tijd (dagdeel, dag), de leerling volgt onderwijs op de andere locatie. - Gesprek met ouders over het op één lijn brengen van de benadering van het probleem door school en thuis. - Gesprek met ouders over mogelijke hulpverlening, bijv. schoolmaatschappelijk werk. - Overleg met IB-er over mogelijke aanmelding voor een breed overleg of bij de zorgcommissie.
Zorgniveau 5:	Gedrag:	Verplichte acties:	Mogelijke acties:
Structureel onaangepast gedrag.	Herhaling/voortdurende gedrag uit categorie 4.	Zie zorgniveau 1, aanvullende acties: - De leerkracht maakt een aantekening in het leerlingvolgsysteem. - De leerkracht gaat in overleg met IB-er, gedragsspecialist en directie. - De leerkracht gaat in gesprek met de ouders en IB-er of directie, waarin ouders verplicht worden actie te ondernemen (bijvoorbeeld hulp zoeken, contactschrift bijhouden, onderzoek zorgcommissie) om aan gedragsverandering mee te werken en waarin duidelijk wordt verteld dat de grenzen van de school in zicht komen. De grenzen van onze zorg staan beschreven in ons Schoolondersteuningsprofiel (SOP).	- Sancties (in overleg met directie) als uit de klas plaatsen, uitsluiting van bepaalde activiteiten, (interne) schorsing (zie procedure Laurentiusstichting in schoolgids Pius X). - Overleg met de IB'er over mogelijke aanmelding bij zorgcommissie voor ambulante begeleiding, aanmelding voor time-out projecten.

Zorgniveau 6:	Gedrag en acties:
Structureel onaangepast gedrag waar door de school geen of onvoldoende invloed (meer) op uitgeoefend kan worden om gedragsverandering te bewerkstelligen.	De grens van de school is bereikt. Volgens de richtlijnen van de Laurentiusstichting wordt een verwijderingsprocedure⁹ gestart. Een gesprek met ouders vindt altijd plaats onder leiding van een directielid. Er wordt mogelijk overleg gepleegd over overbruggingsmaatregelen als uit de klas verwijderen, overplaatsen naar andere klas, leerplicht inschakelen, enz. Indien ouders of andere bezoekers zich schuldig maken aan agressief gedrag (verbaal en/of fysiek), geweld, vandalisme, diefstal, discriminatie en intimidatie zal hen door de directie de toegang tot de school ontzegd worden. Hetgeen kan leiden tot verwijdering van de leerling. Er zal volgens de richtlijnen van de Laurentius Stichting gehandeld worden.

⁹ De verwijderings- en schorsingsprocedure wordt beschreven in de schoolgids van de Pius X en in de notitie 'Toelating, schorsing en verwijdering' van de Laurentius Stichting op de website van de Laurentius Stichting

Bijlage 5

Gedragprotocol, leerling niveau

Niveau 1		Wat gebeurt er?
Je houdt je aan de schoolregels. Je gedraagt je Netjes, Aardig, Rustig.		Je volgt de lessen en activiteiten in de klas.
Niveau 2		Wat gebeurt er?
Je stoort de les, luistert niet of houdt je niet aan de NAR-regels.		Je bespreekt je gedrag met je meester of juf. Jullie bespreken hoe je je gedrag kunt verbeteren.
Niveau 3		Wat gebeurt er?
Het gedrag uit niveau 2 herhaalt zich.		Je vult een VKB-formulier in. Het formulier moet worden ondertekend door je ouders. Je meester of juf bewaart het formulier daarna in het leerlingvolgsysteem.
Niveau 4		Wat gebeurt er?
Het gedrag uit niveau 2 en 3 herhaalt zich en/of verergert.		Als je binnen een half jaar drie keer een VKB-formulier hebt ingevuld, worden je ouders op school uitgenodigd voor een gesprek over je gedrag. De juf of meester schrijft een plan om jouw gedrag te verbeteren.
Niveau 5		Wat gebeurt er?
Ondanks het gemaakte plan, pas je je gedrag niet aan.		De juf/meester gaat in gesprek met je ouders en directie. Er wordt gekeken naar mogelijke hulp. Het is mogelijk dat er sprake is van schorsing, uitsluiting van activiteiten en/of ontzegging van toegang tot de klas.
Niveau 6:		Wat gebeurt er?

De grens van school is bereikt.		Er wordt een verwijderingsprocedure gestart.
---------------------------------	---	--